Vragenlijst Problematisch Gokgedrag bij Volwassenen: Problem Gambling Severity Index (PGSI)

Problem Gambling Severity Index[1,2]

Ferris, J., & Wynne, H. (2001). The Canadian Problem Gambling Index.

Terugdenkend aan de afgelopen 12 maanden. Hoe vaak...

nr.	Item
1	...heb je meer ingezet dan je je eigenlijk kon veroorloven te verliezen?
2	...heb je met meer geld moeten gokken om hetzelfde gevoel van opwinding te krijgen?
3	...ben je een andere dag teruggegaan om het geld, dat je verloren had, terug proberen te winnen?
4	...heb je geld geleend of iets verkocht om extra geld te hebben om mee te gokken?
5	...heb je het gevoel dat je misschien een probleem hebt met gokken?
6	...heeft gokken gezondheidsproblemen voor je veroorzaakt, inclusief stress of angst?
7	...hebben mensen kritiek gehad op je speelgedrag of je verteld dat je een gokprobleem had? Het maakt niet uit of dit waar is of niet.
8	...is jouw gokken de oorzaak geweest voor geldproblemen?
9	...heb je je schuldig gevoeld over de wijze waarop je gokt of wat er gebeurt wanneer je gokt?

Antwoordopties:

- Nooit (0)
- Soms (1)
- Meestal (2)
- (Bijna) altijd (3)

De antwoordoptie ‘nooit’ staat gelijk aan 0 punten, ‘soms’ aan 1 punt, ‘meestal’ aan 2 punten en ‘(Bijna) altijd’ is goed voor 3 punten. Door deze punten bij elkaar op te tellen, komt men op een somscore (0-27). Op basis van deze somscore valt iemand in een van de volgende categorieën:

Score	Omschrijving
0	Mensen die geen kenmerken van problematisch gokken rapporteren
1-2	Mensen die enige kenmerken van problematisch gokken rapporteren
3-7	Mensen die meerdere kenmerken van problematisch gokken rapporteren
8+	Mensen die problematisch gokken (op basis van de PGSI)

1. Aanleiding

In 2026 nam bijna twee derde (66%) van de Nederlanders van zestien jaar en ouder deel aan gokken, loterijen inbegrepen. Wanneer loterijen buiten beschouwing blijven, gokte ongeveer een derde (34%)[3]. Gokken is daarmee een wijdverbreide activiteit, en er is groeiende aandacht voor de mate waarin gokken kan leiden tot problemen en schade. De Nationaal Rapporteur Verslavingen adviseert om de ontwikkeling van gokgedrag en gokgerelateerde problemen periodiek te monitoren met gestandaardiseerde meetinstrumenten[4].

Om harmonisatie binnen onderzoek en monitoring naar gokken te bevorderen, geeft het Expertisecentrum Gokken van het Trimbos-instituut advies over het gebruik van meetinstrumenten voor verschillende aspecten van gokken. Voor het meten van problematisch gokgedrag bij volwassenen adviseert het Expertisecentrum de Problem Gambling Severity Index (PGSI)[1].

2. PGSI

De PGSI is ontwikkeld om problematisch gokken in de algemene populatie te meten. Het doel was om een breder perspectief op problematisch gokken te bieden, waarbij zowel de impact als zorgwekkende niveaus van gokgedrag worden gemeten[1].

De PGSI bestaat uit negen items, gebaseerd op een subset uit de achttien items tellende Canadian Problem Gambling Inventory [CPGI][1]. De negen items worden beantwoord op een vierpuntsschaal: Nooit (0), Soms (1), Meestal (2) en Altijd (3). De index wordt berekend door de scores van alle negen items bij elkaar op te tellen tot een totaalscore. Deze totaalscore kan daardoor variëren van 0 tot 27 en wordt gebruikt om respondenten in te delen in vier verschillende classificatiegroepen. Een hogere score geeft hierbij een indicatie van ernstiger problematisch gokgedrag.

3. Onderbouwing keuze instrument

Op basis van bestaand onderzoek adviseert het Expertisecentrum Gokken de PGSI te gebruiken om problematisch gokgedrag te meten. Om tot dit advies te komen is gezocht in Web of Science, PubMed en PsycINFO naar meetinstrumenten voor gokken en problematisch gokgedrag. Op basis van 3.604 wetenschappelijke artikelen zijn 27 verschillende vragenlijsten gevonden die problematisch gokgedrag meten. De meest relevante instrumenten (o.a. PGSI[1], SOGS[5], NODS-CLiP[6], GDT[7] en GDIT[8]) zijn nader vergeleken. Niet alle vragenlijsten bleken hetzelfde doel te dienen: sommige zijn vooral gericht op het stellen van een diagnose of op mensen die al in behandeling zijn, andere zijn meer bedoeld om problemen met gokken vroeg op te kunnen sporen.

De PGSI onderscheidt zich doordat deze is ontwikkeld om risicovol en problematisch gokgedrag op te sporen bij een brede groep mensen, niet alleen bij mensen die al in behandeling zijn. Het instrument wordt internationaal en in Nederland veel gebruikt, is beschikbaar in meerdere talen en is in verschillende onderzoeken betrouwbaar gebleken. Daarnaast maakt de PGSI onderscheid tussen verschillende niveaus van gokproblemen en is de vragenlijst relatief kort en makkelijk te gebruiken.

Tegelijkertijd kent de PGSI ook beperkingen. Het instrument is bedoeld voor screening en signalering en niet voor het stellen van een diagnose[9]. Sommige vragen kunnen daarnaast

verschillend geïnterpreteerd worden en er bestaat discussie over de precieze afkapwaarden per risiconiveau[10]. Ook is de Nederlandse versie, vooral onder jongeren en jongvolwassenen, nog relatief beperkt gevalideerd. Daarnaast richt de PGSI zich vooral op gezondheidsschade en financiële schade. Uit onderzoek blijkt dat gokschade zich kan voordoen binnen veel meer levensdomeinen[11].

Ondanks deze beperkingen biedt de PGSI op dit moment de beste balans tussen betrouwbaarheid, bruikbaarheid en vergelijkbaarheid met bestaand onderzoek. Een uitgebreide uitwerking van de vergelijking tussen de verschillende meetinstrumenten valt buiten de scope van dit document.

4. Aanbevolen rapportage PGSI-uitkomstenPGSI-uitkomsten

Het Expertisecentrum Gokken adviseert om bij het rapporteren van uitkomsten op basis van de PGSI consistente termen te gebruiken. De PGSI is een screeningsinstrument en geen instrument om een diagnose mee te stellen. Daarom adviseren we de term *problematisch gokgedrag* wanneer wordt verwezen naar bevindingen op basis van de PGSI.

Daarnaast adviseert het Expertisecentrum Gokken om de oorspronkelijke PGSI-categorieën niet als labels te gebruiken, zoals 'geen risicogroep' en 'hoog-risicogroep'. Deze termen kunnen de indruk wekken dat gokken zonder risico mogelijk is, terwijl aan gokken per definitie risico's verbonden zijn. De PGSI-categorieën geven alleen aan in hoeverre kenmerken van problematisch gokgedrag worden gerapporteerd. Het zijn geen formele classificaties. Onze aanbevolen labels staan weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Aanbevolen omschrijvingen per PGSI-categorie:

Oorspronkelijke classificatie	Aanbevolen classificatie
Geen gokproblemen	Mensen die geen kenmerken van problematisch gokken rapporteren
Laag risico	Mensen die enige kenmerken van problematisch gokken rapporteren
Matig risico	Mensen die meerdere kenmerken van problematisch gokken rapporteren
Problematisch gokken	Mensen die problematisch gokken (op basis van de PGSI)

5. Bronnen

1. Ferris, J., & Wynne, H. (2001). *The Canadian Problem Gambling Index*.
2. Van Straaten, G., & Klein Kranenburg, L. (2023). *Peiling kansspelen jongvolwassenen*. I&O Research.
3. Miltenburg, C., Hollander, D., & Reijnders, L. (2026). *Deelname aan kansspelen in Europees Nederland: Meting 2026*. IPSOS I&O i/o WODC. https://repository.wodc.nl/server/api/core/bitstreams/6e76f7ba-5c62-49cf-9158-19d2c9d0aef4/content
4. Nationaal Rapporteur Verslavingen. (2023). *Gokken met Gezondheid: Advies over online kansspelen*. https://open.overheid.nl/documenten/7651fdc8-09e8-449f-8538-ac41898e3d20/file
5. Wiebe, J. M. D., Cox, B. J., & Mehmel, B. G. (2000). The South Oaks Gambling Screen Revised for Adolescents (SOGS-RA): Further Psychometric Findings from a Community Sample. *Journal of Gambling Studies*, *16*(2-3), 275-288. https://doi.org/10.1023/A:1009489132628
6. Toce-Gerstein, M., Gerstein, D. R., & Volberg, R. A. (2009). The NODS–CLiP: A Rapid Screen for Adult Pathological and Problem Gambling. *Journal of Gambling Studies*, *25*(4), 541-555. https://doi.org/10.1007/s10899-009-9135-y
7. Pontes, H. M., Selak, Š., Žmavc, M., & Griffiths, M. D. (2025). Initial development and psychometric properties of the Gambling Disorder Test in a nationally representative sample of adults. *Psychological Assessment*, *37*(5), 237-248. https://doi.org/10.1037/pas0001374
8. Molander, O., Wennberg, P., & Berman, A. H. (2023). The Gambling Disorders Identification Test (GDIT): Psychometric Evaluation of a New Comprehensive Measure for Gambling Disorder and Problem Gambling. *Assessment*, *30*(1), 225-237. https://doi.org/10.1177/10731911211046045
9. Davies, N. H., Roderique-Davies, G., Drummond, L. C., Torrance, J., Sabolova, K., Thomas, S., & John, B. (2023). Accessing the invisible population of low-risk gamblers, issues with screening, testing and theory: A systematic review. *Journal of Public Health*, *31*(8), 1259-1273. https://doi.org/10.1007/s10389-021-01678-9
10. Samuelsson, E., Wennberg, P., & Sundqvist, K. (2019). Gamblers' (mis-)interpretations of Problem Gambling Severity Index items: Ambiguities in qualitative accounts from the Swedish Longitudinal Gambling Study. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, *36*(2), 140-160. https://doi.org/10.1177/1455072519829407
11. Geurts, S., Meijer, M., & Van Rooij, A. J. (2025). *Wat is gokschade?* (Infographic TRI-62-122). Trimbos-instituut. https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/tri-62-122-wat-is-gokschade/

Artikelnummer
TRI-62-207